

УДК 339.924

Далевська Н.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії та державного управління
Донецького національного технічного університету**ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ СТРУКТУРНИХ ЗМІН
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

У статті розроблено теоретико-методологічні засади дослідження функціональних особливостей механізму структурних змін глобалізації світової економіки, визначено умови формування ціннісно-нормативної структури світового господарства з урахуванням відтворення системної взаємодії соціально-ціннісних мотивацій суб'єктів світового господарства.

Ключові слова: глобалізація, світовий економічний розвиток, механізм структурних змін глобалізації світової економіки, світовий політико-економічний простір.

Далевская Н.М. ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ МЕХАНИЗМА СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье разработаны теоретико-методологические принципы исследования функциональных особенностей механизма структурных изменений глобализации мировой экономики, определены условия формирования ценностно-нормативной структуры мирового хозяйства с учетом воспроизводства системного взаимодействия социально-ценностных мотиваций субъектов мирового хозяйства.

Ключевые слова: глобализация, мировое экономическое развитие, механизм структурных изменений глобализации мировой экономики, мировое политико-экономическое пространство.

Dalevska N.M. FUNCTIONAL CHARACTERISTICS OF STRUCTURAL CHANGES MECHANISM OF WORLD ECONOMY GLOBALIZATION

The article presents theoretical and methodological principles of study of functional characteristics of structural changes mechanism of world economy globalization; it determines conditions for formation of value-normative structure of the world economy with regard to reproduction of system interactions of social-value motivations of global economy entities.

Keywords: globalization, world economic development, structural changes mechanism of world economy globalization, world political and economic area.

Постановка проблеми. Сучасний період світового економічного розвитку характеризується посиленням технологічної конкуренції та домінуванням інноваційних конкурентних переваг у світовому політико-економічному просторі. Інноваційний тип економічного розвитку дедалі більше стає тим фундаментом, який визначає економічну міць країни та її перспективи на світовому ринку. Відповідно, глобалізація світової економіки супроводжується зростаючою тенденцією регіональних конфліктів та протиріч, зумовлених пошуком додаткових джерел інвестиційного забезпечення структурних змін і активізації інноваційних процесів.

Проте процес конструювання ієрархічних рівнів в структурі міжнародних відносин – процес безперервний і динамічний, внаслідок якого, як відомо, відбувається зміна інноваційних лідерів з подальшим утворенням функціональних особливостей механізму структурних змін глобалізації світової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню механізму структурних змін в умовах глобалізації світової економіки приділяють увагу С. Амін [1], Дж. Аррігі [2], У. Бек [3], О. Білорус [4], І. Валлерстайн [5], А. Гальчинський [6], С. Глазьев [7], Т. Кальченко [8], М. Кастельс [9], В. Колодко [10], Ю. Пахомов [11], К. Перес [12], М. Портер [13], Р. Робертсон [14], В. Сіденко [15], М. Спенс [16], Дж. Стігліц [17], Е. Тоффлер [18], Ф. Утар [1], А. Філіпенко [19], К. Фрімен [20], М. Шімаї [21] та інші.

Кожна концепція, розроблена цими вченими, визначає власну модель глобалізації, створює її часові межі та використовує свою методологію аналізу. Разом з тим головним базисом концептуальних засад дослідження механізму структурних змін глобалізації світової економіки є комплексний, системний підхід, його розуміння як складного утворення, що

визначає багатоеlementну структуру світової системи господарства. Ознаками цієї структури є: а) поділ на елементи та тісний зв'язок між ними; б) кругообіг певних процесів у динаміці; в) цілісність структурних елементів у межах певної системи інституціональних зв'язків. Проте за типової структурної кризи система вичерпує пристосувальні варіанти: вона стикається з проблемами, котрі не можуть бути розв'язані в рамках самої системи, що призводить до руйнування її основ та викликає необхідність реконструкції соціальних інститутів відповідно до домінуючої техніко-економічної парадигми.

Цей зв'язок є складним і неоднозначним. У сучасних умовах виникають принципово нові кризові небезпеки, пов'язані з глобальною системною кризою, яка викликала збурення різних підсистем, – екологічної, економічної, політичної та соціальної тощо. Увійшовши у XXI століття, світ набув мережових контурів глобального структуроформування, змінилися основні елементи політико-економічного та соціального дискурсу.

За цих умов постає завдання пошуку нових концептуальних підходів, шляхів і механізмів глобального соціально-економічного розвитку, ураховуючи функціональні особливості механізму структурних змін глобальної світової економіки.

Мета дослідження. Метою написання даної статті є розробка теоретико-методологічних засад дослідження функціональних особливостей механізму структурних змін глобалізації світової економіки, визначення умов формування ціннісно-нормативної структури світового господарства з урахуванням відтворення системної взаємодії соціально-ціннісних мотивацій суб'єктів світового господарства.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація світової економіки як процес створення органічної взає-

мозалежності соціальних, економічних, екологічних процесів слугує поживним ґрунтом для поширення ресурсного збалансування та прогресивних структурних змін. По суті ж, глобальна криза довела, що національні антикризові бар'єри можуть бути зруйновані. Криза стала особливо важливим доказом того, що взаємозалежність означає також взаємну вразливість, і те, як різні країни взаємодіють одна з одною, може стати джерелом хаотичних стосунків у міжнародному житті і втрати контролю над багатьма сферами життя країни. З іншого боку, все це може стати стимулом для проведення політики, менш залежної від міжнародного оточення або більш орієнтованої на колективні стратегії та дії.

Зокрема, М. Шімаї вказує на низку структурних чинників, що визначили швидкість поширення кризи та її наслідків у конкретних країнах і регіонах:

- загальний стан економіки країни, якість її інститутів і швидкість, з якою вони реагують на кризу (шляхом створення різного роду бар'єрів для її поширення або іншими методами);

- розмір, характер і стан фінансового сектора в економіці цієї країни;

- взаємозв'язок національних фінансових інститутів із США та деякими іншими великими фінансовими центрами;

- рівень заборгованості цієї країни і відносна величина зовнішніх, державних, урядових і муніципальних боргів, а також боргів домогосподарств і корпорацій;

- способи і канали поширення кризи на «реальну економіку» [21, с. 7-9].

Зазначене свідчить, що світове господарство є неоднорідним. Як відомо, країни, що мають самий високий рівень соціально-економічного розвитку, формують міцне ядро глобальної світової економіки.

В цілому ж країни з розвинутою економікою виробляють 50,1% світового ВВП, забезпечуючи 61,2% світового експорту товарів і послуг, а питома вага населення, що мешкає в цих країнах, становить лише 14,9%. Відповідно, країни з ринком, що формується та країни, що розвиваються виробляють 49,9% світового ВВП, забезпечуючи 38,8% світового експорту товарів і послуг, а питома вага населення, що мешкає в цих країнах, становить лише 85,1% (табл. 1).

Варто враховувати, що світовий ринок товарів на сучасному етапі в певній мірі диверсифікований, з різноманітним товарним асортиментом зовнішньоторговельного обороту, що обумовлено поглибленням міжнародного поділу праці і зростаючими потребами у товарах виробничого і споживчого призначення.

Традиційний показник торгової інтеграції – відношення об'єму глобальної торгівлі до ВВП – в 1913 р. досягав 22%, що було різким зростанням в порівнянні з двопроцентним оцінним показником 1800 р. Сьогодні відношення об'єму глобальної торгівлі до ВВП перевищує 56%. Не менше 15 країн, що розвиваються, мають значимі торгові відношення більш ніж з 100 торговими партнерами як в якості експортерів, так і в якості імпортерів (у 1996 р. таких країн було шість). На частку Півдня сьогодні припадає половина об'єму глобальних торгових потоків (30 років назад – усього лише чверть). «По горизонталі» – по лінії Південь-Південь – ці зростаючі торгові зв'язки поглиблюються ще швидше, ніж по традиційній осі Північ-Південь. Значна доля торгівлі Південь-Південь продовжує визначатися попитом з боку країн Півночі, але має місце і протилежна тенденція: країни, що розвиваються, є великими імпортерами продукції Півночі [23, с. 15-16].

Проте дуже важливо враховувати поточні форми організації господарської діяльності, пропорції, що

Таблиця 1

Питома вага окремих країн та їх груп у ВВП, експорті товарів і послуг і населенні світу (2012), % [22, с. 149]

Країна	Кількість країн	ВВП	Експорт	Населення
Розвинені економіки	35	50,1	61,2	14,9
Країни G7:	7	37,8	33,9	10,7
США		18,9	9,8	4,5
Японія		5,6	4,1	1,8
Німеччина		3,8		
Франція		2,7	3,5	0,9
Італія		2,2	2,7	0,9
Велика Британія		2,8	3,4	0,9
Канада		1,8	2,4	0,5
Країни зони євро	17	13,7	24,9	4,8
Інші країни з розвинутою економікою	14	7,3	16,6	2,3
Країни, що розвиваються, і країни, що формують ринок:	153	49,9	38,8	85,1
Центральна і Східна Європа	14	3,4	3,4	2,6
СНД	12	4,3	4,0	4,1
Росія		3,0	2,6	2,0
Країни Азії, що розвиваються	28	25,1	16,7	49,0
Китай		14,9	10,0	19,5
Індія		5,6	2,0	17,6
Латинська Америка і Карибський басейн	32	8,7	5,6	8,4
Бразилія		2,8	1,3	2,9
Мексика		2,1	1,7	1,7
Близький Схід, Північна Африка, Афганістан і Пакистан	22	5,8	7,1	8,8
Африка на південь від Сахари	45	2,5	2,1	12,3

склалися, наприклад, між елементами національного багатства, капіталу, і передусім – між виробництвом засобів виробництва і виробництвом предметів споживання. Як відомо, в структурі багатства країн з найменшими доходами домінує природно-ресурсний капітал, а в структурі багатства високоприбуткових країн – людський капітал. Провідні галузі і види діяльності, завдяки яким відбувається накопичення капіталу складають ядро технологічного устрою. Природно, що кожному устрою властиві свої особливості соціального життя суспільства, роль держави в управлінні виробництвом, країни-домінанти, їх політика, перспективні наукові напрями і міра їх значущості у виробництві (табл. 2).

Згідно з концепцією К. Фрімена, поштовхом до розвитку економіки служить поява базисних нововведень в окремих галузях виробництва. Старіння технологічних систем в одних країнах і поява таких систем в інших призводять до нерівномірності економічного розвитку [20]. Кожен подальший технологічний устрій зароджується в надрах поточного і набуває чинності, коли останній вичерпує свою можливість і втрачає ефективність по збільшенню норми прибутку.

Зараз в структурі економіки країн – світових технологічних лідерів спостерігається розвиток основних галузей шостого технологічного устрою, пов'язаного з поширенням технологій генної інженерії, наноелектроніки, створенням глобальних інформаційно-комунікаційних мереж, принципово нових джерел енергії і матеріалів. Як наслідок, поступовий вихід з депресії походить, в першу чергу, за рахунок розширення ядра нового технологічного устрою. Таке пожвавлення зачіпає старі галузі: відбувається їх модернізація на основі нового технологічного устрою, що відповідає функції саморозвитку складних систем.

У свою чергу, кон'юнктурним коливанням і глобальним потрясінням мають протидіяти такі важелі механізму структурних змін глобальної світової економіки, як:

нормативні:

- розробка нових правил поведінки акторів міжнародних відносин на світовій арені, зміни міжнародного порядку;

- розвиток інформаційно-комунікаційних зв'язків між акторами міжнародних відносин;

- створення ціннісно-нормативного середовища у системі міжнародної безпеки;

- виконання міжнародних зобов'язань, особливо у сфері прав людини;

- формування легітимних механізмів міжнародної влади;

- формування концептуальних засад співробітництва міжнародних і регіональних організацій;

- встановлення рамкових умов розвитку інноваційного бізнесу;

структурні:

- синхронізація національних бізнес-циклів, формування гео економічної стратегії суб'єктів світового господарства;

- співробітництво міжнародних організацій у виробленні механізмів стратегій попередження конфліктів і криз;

- міжнародна кооперація в інноваційній сфері;

конструктивні:

- розширення функцій діючих інститутів глобального фінансового менеджменту;

- запровадження системи довгострокового глобального фінансового планування;

- формування національних, регіональних і наднаціональних фондів страхування фінансових ринків;

Таблиця 2

Характеристики провідних технологічних устроїв

Період домінування	Технологічний устрій				
	Перший 1	Другий	Третій	Четвертий	П'ятий
	1770-1830 роки	1830-1880 роки	1880-1930 роки	1930-1990 роки	1990 до 2030-2040 (?) роки
Технологічні лідери	Велика Британія, Франція, Бельгія	Велика Британія, Франція, Бельгія, Німеччина, США	Німеччина, США, Велика Британія, Франція, Бельгія, Швейцарія, Нідерланди	США, країни Західної Європи, СРСР, Канада, Австралія, Японія, Швеція, Швейцарія	Японія, США, ЄС, Росія, Китай, Індія
Ядро технологічного устрою	Текстильна промисловість, текстильне машинобудівництво, виплавка чавуну, обробка заліза, будівництво каналів, водяний двигун	Паровий двигун, залізничне будівництво, транспорт, машинопароплавобудівництво, вугільна станкоінструментальна промисловість, чорна металургія	Електротехнічне, важке машинобудівництво і прокат сталі, лінії електропередач, неорганічна хімія	Автомобіле-, тракторобудівництво, кольорова металургія, виробництво товарів тривалого користування, синтетичні матеріали, органічна хімія, виробництво і переробка нафти	Електронна промисловість, обчислювальна оптиковолоконна техніка, програмне забезпечення, телекомунікації, роботобудування, виробництво і переробка газу
Ключовий фактор	Текстильні машини	Паровий двигун, верстати	Електро-двигун, сталь	Двигун внутрішнього згорання, нафтохімія	Мікро-електронні компоненти
Ядро нового устрою, що формується	Парові двигуни, машинобудівництво	Сталь електроенергетика, важке машинобудівництво, неорганічна хімія	Автомобілебудівництво органічна хімія, виробництво і переробка нафти, кольорова металургія, автодорожнє будівництво	Радари, будівництво трубопроводів, авіаційна промисловість, виробництво і переробка газу	Біотехнологія, космічна техніка, тонка хімія, нанотехнології

Складено автором за [24-26]

Рис. 1. Функціональні особливості механізму структурних змін глобалізації світової економіки

– розширення національних і міжнародних фінансових резервів стабілізаційних фондів, проведення прогнозу світового технологічного розвитку;

– визначення науково-технологічних пріоритетів щодо умов розвитку глобальної економіки.

Водночас піддається зсувам ціннісно-нормативна структура світового господарства, яка стає базисом відтворення системної взаємодії соціально-ціннісних мотивацій суб'єктів світового господарства та полівекторності світового економічного розвитку (рис. 1).

Адже світовий політико-економічний простір об'єднує економічні системи постіндустріального, індустріального та доіндустріального розвитку, які якісно відрізняються за рівнем господарської активності, ступенем взаємовпливу змін технологій і структури виробництва, домінуючими елементами економічних механізмів, геостратегічними пріоритетами національних інтересів держав.

Утворюючи інтеграційні угруповання, країни світового політико-економічного простору спрямовують свої зусилля на оптимізацію структури та зовнішньоекономічних зв'язків національної економіки та, відповідно, на зміну свого положення в системі міжнародного поділу праці. Поряд із зростанням економічного взаємодоповнення, поглибленням зв'язків різних країн, дія механізму структурних змін глобалізації світової економіки сприяє активізації розвитку регіональної економічної інтеграції у форматі розширення мережі міжнародного співробітництва на глобальному рівні.

Висновки. Сучасні глобальні трансформаційні процеси сприяють формуванню механізму структурних змін глобальної світової економіки. Водночас піддається зсувам ціннісно-нормативна структура світового господарства, яка стає базисом відтворення системної взаємодії соціально-ціннісних мотивацій суб'єктів світового господарства та полівекторності світового економічного розвитку.

Глобалізація світової економіки спричиняє необхідність об'єднання зусиль і концентрації ресурсів країн на пріоритетних науково-технологічних на-

прямках з метою подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи, досягнення стабільного поступального розвитку національних господарств, визначення перспективних фінансових механізмів науково-технічної взаємодії суб'єктів господарювання. Зокрема, це стосується визнання перспективи поширення на світовий політико-економічний простір нормативних, структурних та конструктивних важелів у формуванні ціннісно-нормативної структури світового господарства, структурної модернізації у відтворенні системної взаємодії соціально-ціннісних мотивацій суб'єктів світового господарства та полівекторності світового економічного розвитку.

Перспективними напрямками подальших досліджень є вивчення умов відтворення динамічної інтеграційної взаємодії акторів міжнародних відносин в межах світового політико-економічного простору.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Глобализация сопротивления: Борьба в мире / Отв. ред. С. Амин и Ф. Утар: Пер. с англ. / Под ред. и с предисл. А.В. Бузгалина. Изд. 2-е. – М.: Книжный дом и «ЛИБРОКОМ», 2009. – 309 с.
2. Джованни Арриги Адам Смит в Пекине: Что получил в наследство 21 век / Джованни Арриги; [пер. с англ. Т.Б. Менская]. – М.: Институт общественного проектирования, 2009 г. – 456 с.
3. Бек У. Власть и ее оппоненты в эпоху глобализма. Новая всемирно-политическая экономика / У. Бек [пер. с нем. А.Б. Григорьева, В.Д. Седельника; послесловие В.Г. Федотовой, Н.Н. Федотовой]. – М.: Прогресс-Традиция; Издательский дом «Территория будущего», 2007. – 464 с.
4. Білорус О. Глобальні тенденції розвитку та трансформації геополітичних і геоекономічних стратегій / О. Білорус // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2009. – Випуск 15. – С. 50-61.
5. Валлерстайн И. После либерализма / И. Валлерстайн: [пер. с англ. М. М. Гурвица, П. М. Кудюкина, Л. В. Феденко под ред. Б. Ю. Кагарлицкого]. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 256 с.
6. Гальчинський А. Криза і цикли світового розвитку / А. Гальчинський. – К.: «АДЕФ-Україна», 2009. – 392 с.
7. Глазьев С. Стратегия опережающего развития России в условиях глобального кризиса: монография / С. Глазьев. – М.: Экономика, 2010. – 287 с.
8. Кальченко Т. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Т. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – 248 с.
9. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура / М. Кастельс: [пер. с англ. под научн. ред. О. Шкаратана]. – М.: ГУ-ВШЭ, 2000. – 608 с.
10. Колодко Гжегож В. Мир в движении / Г.В. Колодко [пер. с пол. Ю. Чайникова]. – М.: Магистр, 2009. – 575 с.
11. Пахомов Ю. Бифуркаційний стан світосистемного ядра напередодні зміни світових лідерів / Ю. Пахомов // Економіка України. – 2008. – № 4. – С. 4-14.
12. Перес К. Технологические революции и финансовый капитал. Динамика пузырей и периодов процветания / К. Перес; пер. с англ. Ф.В. Маевского. – М.: Издательский дом «Дело» РАН-ХиГС, 2011. – 232 с.
13. Портер М. Международная конкуренция. / М. Портер [пер. с англ. под ред. и предисловием В.Д. Шетинника]. – М.: Международные отношения. – 1993. – 896 с.
14. Robertson R. The Three Waves of Globalization: A History of a Developing Global Consciousness / R. Robertson. – London: Zed Books, 2003. – 291 p.
15. Сіденко В. Модифікація світової економіки під впливом новітніх факторів глобальної трансформаційної кризи / В. Сіденко // Економіка України. – 2012. – № 5. – С. 18-31.
16. Спенс М. Следующая конвергенция: будущее экономического роста / М. Спенс; пер. с англ. А. Калинина; под ред. О. Филатовой. – М.: Изд-во Института Гайдара, 2013. – 336 с.

17. Стиглиц Дж. Глобализация: тревожные тенденции / Дж. Стиглиц [пер. с англ. Г. Пирогова]. – М. : Национальный общественно-научный фонд, 2003. – 304 с.
18. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер. – М. : АСТ, 2004. – 781 с.
19. Филипенко А. Экономическая глобализация: истоки и результаты / А. Филипенко. – Москва : «Экономика», 2010. – 511 с.
20. Freeman C. As Time Goes By : From the Industrial Revolutions to the Information Revolution / C. Freeman, F. Louca. – New York : Oxford University Press, 2001. – 424 p.
21. Шімаї М. Вибірими шляхами «втраченого десятиліття» / М. Шімаї // Економіка і прогнозування. – 2013. – № 3. – С. 7-20.
22. Перспективы развития мировой экономики: надежды, реали, риски. Апрель 2013. – Вашингтон, округ Колумбия : Международный Валютный Фонд, 2013. – 198 с.
23. Доклад о человеческом развитии 2013. Возвышение Юга: человеческий прогресс в многообразном мире. – М. : Издательство «Весь мир», 2013. – 203 с.
24. Длинные волны в экономике. Когда общество меняет кожу : монография / С. Миншиков, Л. Клименко. – М. : Международные отношения, 1989. – 272 с.
25. Философия исторического прогнозирования: ритмы истории и перспективы мирового развития в первой половине XXI : монография / В. Пантин, В. Лапкин. – Дубна : Феникс+, 2006. – 448 с.
26. Балабанова Н. Использование концепции технологических укладов в разрешении экономических кризисов / Н. Балабанова // Вісник Маріупольського державного університету. – 2011. – Вип. 2. – С. 12-19.

УДК 339.7

Данилюк В.О.
аспірант кафедри міжнародних фінансів
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

СПІВРОБІТНИЦТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ЯК МЕТОД БОРОТЬБИ З БОРГОВОЮ КРИЗОЮ

Проаналізовано сучасний стан боргового навантаження на економіки країн Європейського Союзу. Досліджена співпраця країн, які мають великі обсяги державного боргу, з міжнародними фінансовими організаціями. Визначено особливості роботи Європейського фінансового стабілізаційного механізму, Європейського фінансового стабілізаційного фонду та Європейського стабілізаційного механізму.

Ключові слова: державний борг, Європейський фінансовий стабілізаційний механізм, Європейський фінансовий стабілізаційний фонд, Європейський стабілізаційний механізм, Міжнародний валютний фонд, Європейський центральний банк.

Данилюк В.А. СОТРУДНИЧЕСТВО ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА С МЕЖДУНАРОДНЫМИ ФИНАНСОВЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ КАК МЕТОД БОРЬБЫ С ДОЛГОВЫМ КРИЗИСОМ

Проанализировано современное состояние долговой нагрузки на экономики стран Европейского Союза. Исследовано сотрудничество стран, которые имеют большие объемы государственного долга, с международными финансовыми организациями. Определены особенности работы Европейского финансового стабилизационного механизма, Европейского финансового стабилизационного фонда и Европейского стабилизационного механизма.

Ключевые слова: государственный долг, Европейский финансовый стабилизационный механизм, Европейский финансовый стабилизационный фонд, Европейский стабилизационный механизм, Международный валютный фонд, Европейский центральный банк.

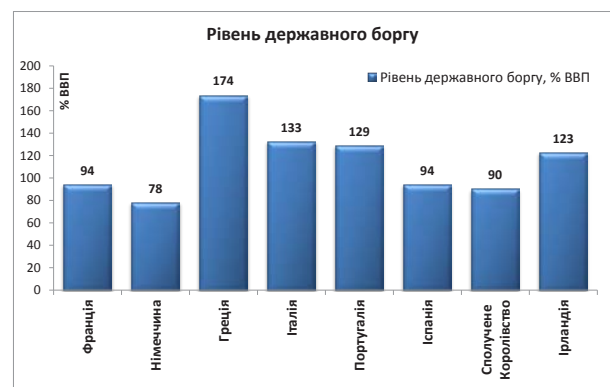
Danyliuk V.O. THE COOPERATION BETWEEN EUROPEAN UNION AND INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS AS A METHOD OF DEBT CRISIS COMBATING

The current state of the debt burden on the economies of the European Union is analyzed. The cooperation of the countries that have large amounts of public debt, with international financial institutions is investigated. The features of European Financial Stabilization Mechanism, European Financial Stabilization Facility and European Stability Mechanism are defined.

Keywords: government debt, European Financial Stabilization Mechanism, European Financial Stabilization Facility, European Stability Mechanism, International Monetary Fund, European Central Bank.

Постановка проблеми. Сучасний стан світової економіки характеризується високим рівнем боргового навантаження багатьох країн світу. Особливо гостро дана проблема постала перед розвинутими країнами. За оцінками Міжнародного валютного фонду (МВФ), співвідношення державного боргу до валового внутрішнього продукту (ВВП) розвинутих країн у 2015 році перевищить 108% [1, с. 18]. Проблема значного державного боргу є однією з найгостріших для таких важливих акторів міжнародної економічної системи, як країни Європейського Союзу. Боргове навантаження в деяких з цих країн досягло величезних розмірів (рис. 1).

Враховуючи зростання рівня залученості всіх без винятку держав світу в сучасні глобалізаційні процеси, взаємопов'язаність бюджетно-податкової, монетарної, боргової та зовнішньоекономічної політик розвинутих держав, одним із ефективних механізмів

Рис. 1. Рівень державного боргу в деяких країнах ЄС станом на кінець 2013 року, % від ВВП

Джерело: [2]